

Кафедра «Психології» (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Борис ГУЛЬМАН

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«28» серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика організації наукового дослідження

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: С4 «Психологія»

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологічне консультування та психотерапія

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, дистанційна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Вводиться в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник: Олена НАУЧИТЕЛЬ доцент, канд. психол. наук, доц.

(ім'я та прізвище, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри психології
(№ 704)

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри канд. психол. наук, доц.

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Юрій ГУЛИЙ

(ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти: Світлана СОКОЛОВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Загальна інформація про викладача

ПІБ: Научитель Олена Давидівна

Посада: доцент кафедри психології

Науковий ступінь: кандидат психологічних наук

Вчене звання: доцент

Перелік дисциплін, які викладає: методика організації наукового дослідження; психологічна служба; психологія управління; ігрові методи в психології: Практикум

Напрями наукових досліджень: сфера комунікації

1. Опис навчальної дисципліни **Форма навчання:** денна, дистанційна.

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр.

Дисципліна – обов'язкова

Обсяг дисципліни:

Загальна кількість годин за навчальним планом 120 годин /4 кредитів ЄКТС, кількість годин аудиторної роботи – 40 годин, самостійної роботи – 80 годин.

Види занять – лекції, семінарські заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Вивчення навчальної дисципліни «Методика організації наукового дослідження» полягає в формуванні у здобувачів вищої освіти компетенцій, що забезпечують якісне виконання різних видів і форм наукової роботи: написання тез, доповідей для участі в роботі науково-практичних конференцій здобувачів вищої освіти та презентації результатів дослідження на захисті дипломної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія».

Завдання

Вивчення концептуальних та методологічних основ організації, проведення, аналізу і інтерпретації результатів наукового дослідження; методів наукового дослідження; різних видів і форм наукового дослідження; розуміння наукової етики та її дотримання в науково-дослідній діяльності; придбання конкретних навичок, як ці знання можливо використовувати для виконання різних видів науково-дослідної роботи

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, а саме обізнаність та розуміння сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку вітчизняної науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації наукового знання.

2. Розуміння значення дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів, розуміння наслідків необґрунтованого запозичення матеріалу.

3. Здатність бачити актуальні проблеми у сфері психології та самостійно їх розв'язувати.

4. Вміння втілити свою думку у науковий текст, відрефлексувати різницю системи значень, смислів та їх вербальну символізацію. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію через виконання наукових досліджень що створюють нові знання, використовувати новітні методи наукового пошуку

Очікуванні результати навчання:

А) Знання:

1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями та бути здатним застосовувати їх при розв'язанні завдань пов'язаних з методологічною та процедурною складовими наукового дослідження.

Б) Уміння:

1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних наукових джерел із використанням інформаційно-комунікаційних технологій

2. Спланувати та реалізувати на практиці самостійне наукове дослідження у психологічній сфері. яке сприяє розв'язанню значущих наукових психологічних, соціально-психологічних проблем.

3. Визначити об'єкт, предмет дослідження, використовуючи гносеологічні підходи до розв'язання проблем психологічною науки та практики.

4. Застосовувати існуючі методи та методики досліджень, здійснювати модифікацію існуючих методик для проведення науково-дослідної роботи з психології.

5. Виконувати статистичні обчислення та процедури, що підтверджують достовірність, валідність та значущість отриманих даних.

В) Комунікація:

1. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у письмовій та усній формах, брати участь у фахових дискусіях

2. Дотримуватися етичних норм та авторського права при презентації результатів свого наукового дослідження.

Г) Автономія та відповідальність:

1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним, демократичним цінностям у професійній,

громадській діяльності.

Кореквізити – інтелектуальна власність

Постреквізити – переддипломна практика, кваліфікаційна робота магістра

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Елементи теорії пізнання. Загальні основи наукового дослідження.

Тема 1. Елементи теорії пізнання. Загальні основи наукового дослідження. Закони логіки.

- *Форма занять: лекції, семінарські заняття. самостійна робота. Семінарське заняття: «Загальні основи наукового дослідження»*

Філософські знання, як передумова наукового дослідження. Багатозначність поняття «наука». Рівні наукової методології. Пізнання, наукове пізнання: види, компоненти. Джерела і види знання. Риси наукового знання. Проблема істини і наукового метода. Наукова проблема як одиниця логіко-методологічного аналізу. Наукова проблема і проблемна ситуація. Якості і етапи адекватно сформульованої наукової проблеми. Факти дійсності і науковий факт (якості, фактори що впливають на його зміст, його роль в науковому дослідженні),

Закони логіки (зміст, за яких умов не діють) та їх застосування у НДР.

Види наукового тексту. Особливості наукової роботи (мета, обов'язкові умови, вимоги, види) та етики наукової праці

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення практичної частини до семінарського заняття та підготовка до її здачі.

Тема 2. Наукове пізнання. Типологія методів наукового дослідження

- *Форма занять: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин.*

Наукове пізнання: рівні, загальні особливості. Наука, теорія, практика, наукове дослідження. Методи наукового пізнання. Загальнонаукові методи що використовуються на емпіричному рівні пізнання. Загальнонаукові методи що використовуються на теоретичному рівні пізнання. Загальнонаукові методи, що використовуються на емпіричному та теоретичному рівнях пізнання. Спеціальні методи гуманітарних наук. Місце методів математичної статистики у НДР.

- *Семінарські заняття: «Методи наукового дослідження», «Закони логіки»*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Застосування методів математичної статистики в науковому дослідженні. Специфічні методи гуманітарних наук.

Оформлення практичної частини до семінарського заняття та підготовка до їх здачі.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної контрольної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю

Змістовний модуль 2. Структура наукового дослідження. Види наукового дослідження

Тема 3. Методологічна основа наукового дослідження.

- *Форма занять: лекції, самостійна робота.*

Загальна характеристика наукового дослідження: ознаки, рівні, види досліджень. Структура наукового дослідження: методологічна і процедурна частини наукового дослідження. Проблемне питання, актуальність дослідження, об'єкт і предмет дослідження, мета, завдання, гіпотези, методологічна основа та методи, наукові підходи.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення термінів та визначень.

Тема 4. Складові успішності проведення, опису і оформлення результатів науково-дослідної роботи

- *Форма занять: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.*

- *Семінарські заняття: «Оформлення ілюстративного матеріалу», «Бібліографічний опис джерел у списку літератури НДР», «Мова та стиль наукового тексту», «Опис методів та методик в НДР з психології»*

Бібліографічний пошук джерел з теми дослідження. Збір наукової інформації і оцінка фактичного матеріалу. Складання плану опису кожного структурного компонента рукопису науково-дослідної роботи. Підготовка чернетки рукопису. Послідовність викладу матеріалів дослідження та подання текстового матеріалу. Мова та стиль тексту наукового дослідження. Рубрикація тексту. Оформлення ілюстративного матеріалу: рисунків, таблиць, формул і символів, креслення, малюнків. Оформлення списку використаних джерел. Використання і оформлення цитат. Упорядкування додатків, приміток, допоміжних показників.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення практичної частини до семінарських занять та підготовка до їх здачі.

Тема 5. Види НДР. Усні організаційні форми наукового спілкування. Публічний захист результатів свого наукового дослідження

- *Форма занять: семінарські заняття, самостійна робота.*

- *Семінарські заняття: «Різновиди НДР. Усні форми наукового спілкування», «Презентація та захист НДР».*

Форми відображення результатів НДР: повідомлення, тези, стаття, науковий звіт, дисертація, монографія, доповідь, реферат, автореферат. Усні організаційні форми наукового спілкування: науковий з'їзд,

науковий симпозиум, наукова конференція. науковий виступ.

Презентація та захист студентами результатів своїх НДР.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення практичної частини до семінарських занять та підготовка до їх здачі.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

4. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

5. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

6. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (контрольні роботи за розділами курсу, колоквіум) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

7.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Робота на семінарських заняттях	0...1	4	0...4 (сумарний бал за цим показником))
Письмові завдання до семінарських знань (№ 2-3)	0...6	2 завдання	0...6 (сумарний бал за цим показником)
Модульний контроль	0...22	1	0...22
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Робота на семінарських заняттях	0...1	8	0...8 (максимальна кількість балів за цим показником)
Письмові завдання до семінарських знань (№ 5, №8, №9, 10)	0...5	3 завдання	0...11 (сумарний бал за цим показником)
Колоквіум	0...26	1	0...26
Модульний контроль	0...23	1	0...23
За семестр			0...100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з 16 питань відкритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 5 балів) та десяти питань закритого типу (максимальна кількість балів за відповідь на одне питання – 1).

7.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: **знати** термінологічний апарат дисципліни; сутність кожного рівня методології; методи наукового дослідження; закони логіки; структурні елементи НД; методологічний апарат НДР; вимоги щодо стилю наукового тексту; різні види та форми представлення результатів НД.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: **вміти** використовувати термінологічний апарат дисципліни для вирішення практичних завдань; обирати відповідні наукові методи дослідження; застосовувати закони логіки; формулювати методологічний апарат НДР; відповідно до вимог продемонструвати вміння щодо оформлення різних видів ілюстративного матеріалу, списку наукових джерел, опису методів в НДР, написання тез; визначати актуальність, об'єкт предмет, мету, завдання для кваліфікаційної роботи магістра.

7.3. Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 70 % від загальної кількості питань. Знати зміст основних понять. Вміти сформулювати закони логіки. Знати структуру наукового дослідження, його основні структурні елементи. Знати основні методи наукового дослідження. Розуміти від чого залежить вибір методів дослідження. За зразком оформлювати ілюстративний та бібліографічний матеріал. Без принципових помилок виконати НДР та представити її результати у вигляді тез. Своєчасно і без принципових помилок виконані та здані всі види письмових завдань до семінарських занять.

Добре (75-89) – Своєчасно і без принципових помилок виконані та здані всі види письмових завдань до семінарських занять. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 75 % від загальної кількості питань. Вміти пояснювати зміст основних понять. Вміти аналізувати чи наводити факти, застосовуючи теоретичні положення законів логіки. Знати структуру наукового дослідження, його основні структурні елементи. Вміти обґрунтовано пояснювати розташування кожного елементу в методологічній частині НД. Знати основні методи наукового дослідження. Розуміти від чого залежить вибір методів дослідження та без принципових помилок обґрунтовано пояснити його застосування. Самостійно оформлювати ілюстративний та бібліографічний матеріал. Вміти самостійно розв'язувати задачі прикладного характеру. Повністю відповідно до вимог виконати НДР у вигляді тез та з обґрунтуванням представити її результати у

публічному захисті.

Відмінно (90-100) – Здати своєчасно всі завдання до семінарських занять без помилок. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 95 % від загальної кількості питань. Досконально знати теоретичний матеріал навчальної дисципліни та вміти застосовувати його при розв’язанні практичних завдань. Без принципових помилок виконати НДР та з обґрунтуванням представити її результати у публічному захисті.

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

8. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність. Практичні частини семінарських занять, які не виконані та не здані своєчасно повинні бути відпрацьованими відповідно до графіку ліквідації заборгованості.

9. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Навчальні посібники, методичні рекомендації з проведення семінарських робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

1. Научитель, О. Д. Методика організації наукового дослідження: методологічні і практичні аспекти /О. Д. Научитель, Ю. І. Гулий, А. О. Харченко – Харків : ХАІ, 2022. – 105 с.

https://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Nauchitel_Metodika.pdf

•Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=2194>

НМК з дисципліни

1. Змістовні модулі

2. Плани лекцій

3. Плани семінарських занять з дисципліни «Методика організації

наукового дослідження» та методичні вказівки щодо самостійної підготовки студентів до них. Підручники, навчальні посібники.

4. Питання до контрольних заходів.
5. Каталоги інформаційних ресурсів
6. Комплект матеріалів для здобувачів дистанційної форми навчання

10. Рекомендована література

Базова

1. Бочелюк, В. М. Методика та організація наукових досліджень з психології / В. М. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
2. Научитель, О. Д. Методика організації наукового дослідження: методологічні і практичні аспекти / О. Д. Научитель, Ю. І. Гулий, А. О. Харченко – Харків : ХАІ, 2022. – 105 с.
3. Сергієнко, Л. П. Основи наукових досліджень у психології / Л. П. Сергієнко. – Київ : Професіонал, 2009. – 240 с.
4. Шейко, В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності / В. М. Шейко, Н. М. Гунтаренко. – Київ : Знання, 2006. – 360 с.
5. Шишка, Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовка магістерських і дисертаційних робіт / Р. Б. Шишка. – Харків : Еспада, 2007. – 386 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Університету http://library.khai.edu/library/page_lib.php
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - nbuv.gov.ua
3. Електронна бібліотека koob.ru.